

LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA

Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto

Luontoyrittäjä

Luontoalan koulutusohjelma

Opetussuunnitelma 120 ov
1.8.2006

Työelämän neuvottelukunta käsitellyt 2 / 5 2007
Ammattiosaamisen toimikunta hyväksynyt 5 / 6 2007
Johtokunta vahvistanut 7 / 6 2007

SISÄLTÖ

1.	LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALAN KUVAUS JA ARVOPERUSTA	3
2.	ALAN KEHITYSTRENDIT JA PAINOPISTEET	3
3.	KAIKILLE ALOILLE YHTEISET PAINOTUKSET JA YDINOSAAMINEN	3
4.	LUONTO- JA YMPÄRISTÖALAN PERUSTUTKINNON JA OPINTOJEN MUODOSTUMINEN	3
	4.1 Opintojen ajoitus/sijoittuminen (lukusuunnitelma)	3
	4.2 Opintojen jaksotus (moduulirakenne)	3
	4.3 Työssäoppimisen järjestäminen.	3
	4.4 Arvioinnin toteuttamissuunnitelma.	3
	4.4.1 Ammattiosaamisen näyttöjen ja muun arvioinnin suhde	3
	4.4.2 Osaamisen tunnustaminen	3
	4.4.3 Todistukset	3
5.	PERUSTUTKINNON OPINTOKOKONAISUUDET JA OPINTOJAKSOT	3
	5.1 Kaikille yhteiset opinnot, 20 opintoviikkoa	3
	5.2 Ammatilliset opinnot 90 opintoviikkoa	3
	5.2.1 Tutkinnon yhteiset ammatilliset opinnot 20 ov	3
	5.2.2 Koulutusohjelmittain eriytyvät ammatilliset opinnot 70ov	8
	5.3 Vapaasti valittavat opinnot 10 ov	17
6.	MUUT OPINTOJEN SUORITTAMISEEN LIITTYVÄT ASIAT	18
	6.1 Opinto- ohjaus	18
	6.2 Opinnäytetyö	18

1. LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALAN KUVAUS JA ARVOPERUSTA
2. ALAN KEHITYSTRENDIT JA PAINOPISTEALUEET
3. KAIKILLE ALOILLE YHTEISET PAINOTUKSET JA YDINOSAAMINEN
4. LUONTO- JA YMPÄRISTÖALAN PERUSTUTKINNON JA OPINTOJEN MUODOSTUMINEN
  - 4.1 Opintojen ajoitus/ sijoittuminen (lukusuunnitelma). [Liite 1.](#)
  - 4.2 Opintojen jaksotus (modulirakenne). [Liite 2.](#)
  - 4.3 Työssäoppimisen järjestäminen. [Liite 3.](#)
  - 4.4 Arvioinnin toteuttamissuunnitelma. [Liite 4](#)
    - 4.4.1 Ammattiosaamisen näyttöjen ja muun arvioinnin suhde. Liite 4
    - 4.4.2 Osaamisen tunnustaminen
    - 4.4.3 Todistukset
5. PERUSTUTKINNON OPINTOKOKONAISUUDET JA OPINTOJAKSOT
  - 5.1 Kaikille yhteiset opinnot, 20 ov, (Pakolliset 16 ov ja valinnaiset 4 ov)
  - 5.2 *Ammatilliset opinnot, 90 ov*
    - 5.2.1 *Tutkinnon yhteiset ammatilliset opinnot, 20 ov*

Opintokokonaisuus: LUONTO- JA YMPÄRISTÖALAN OSAAMINEN 20 ov

Opintojakson nimi: Ekologia ja lajituntemus
Laajuus: 5 ov

Sisältö: Ekologian peruskäsitteet, eloton ja elollinen luonto. Lajien välinen kilpailu, populaatiodynamiikka ja ekosysteemin toiminta. Eliölaajien ja niiden elinympäristöjen väliset vuorovaikutussuhteet. Suomalaisten perus-ekosysteemien; metsä-, suo- ja vesiekosysteemien rakenne ja toiminta.

Suomen yleisimpien kasvi- ja eläinlajien tuntemus. Kasvit, hyönteiset, kalat, sammakkoeläimet, linnut ja nisäkkäät. Tunnistaminen kuvista ja kirjoista, määrittämissuhteiden käyttö ja luonnossa tunnistaminen mahdollisuuksien mukaan. Lajituntemuksessa painotetaan alueellista tuntemusta.

Toteutus ja arviointi: Luennot ja harjoitukset luokassa ja maastossa, kasvikartoitukset ja linturetket. Tentti ja näyttö. Näyttö arvioidaan opettajan ja opiskelijan toimesta arviointi keskustelussa, arvosanasta päättää opettaja käydyn arviointikeskustelun pohjalta.

Oppimateriaali: Luentomonisteet sekä ekologian oppikirjat, esim. Sisula, H.: Ekologian perusteet. Lajituntemusoppaat.

Opintojakson nimi: Ympäristön tila Suomessa
Laajuus: 3 ov

Sisältö: Tiedostetaan merkittävimmät suomenlaajuiset ja paikalliset ympäristöongelmat.

Opitaan ymmärtämään ja seuraamaan tiedotusvälineistä eri mittakaavan ympäristöongelmien syy- ja seuraussuhteita.

Opitaan huomioimaan epäkohtia omassa ympäristössä, tiedostetaan oman toiminnan merkitys ympäristöongelmien ehkäisyssä ja etsitään ongelmanratkaisukeinoja.

Tiedostetaan ympäristökysymysten yhteiskunnallinen merkitys.

Toteutus ja arviointi: Ryhmätyöt, oppimistehtävät, tentti

Oppimateriaali: Kurssilla jaettava materiaali, harjoitustöiden sisältö, videot, www.ymparisto.fi

Opintojakson nimi: Maailmanlaajuiset ympäristökysymykset
Laajuus: 2 ov

Sisältö: Tiedostetaan vakavimmat ympäristöuhat ja opitaan tunnistamaan niiden välittömät ja välilliset seuraukset.

Pohditaan ympäristöongelmien ratkaisukeinoja.

Opitaan arvostamaan ja kunnioittamaan elämää maapallolla.

Tiedostetaan oman toiminnan ympäristövaikutukset maailmanlaajuisesti.

Opitaan seuraamaan eri tiedotus- ja viestintävälineistä globaaleja ympäristömuutoksia.

Toteutus ja arviointi: Ryhmätyöt, oppimisharjoitukset, tentti
Oppimateriaali: Kurssilla jaettava materiaali, harjoitustöiden sisältö, videot

Opintojakson nimi: **Ympäristölainsäädännön perusteet**
Laajuus: **2 ov**

Sisältö: Ympäristöoikeuden arvoperusta
Ympäristöhallinnon rakenne, viranomaiset ja tehtävät
Tärkeimmät lait ja niiden soveltaminen omassa ammatissa

Toteutus ja arviointi: Harjoitustyöt, case-tapaukset, tentti
Oppimateriaali: kurssilla jaettava materiaali, www.finlex.fi

Opintojakson nimi: **Yhdyskunta ja ympäristö**
Laajuus: **2 ov**

Sisältö: Tutustuminen kuntien kaavoitushankkeisiin ja niiden vaikutuksiin ympäristötekijöiden kannalta. Ympäristöalan viranomaistyöskentely. vesi-, energia-, jäte- ja ympäristöterveydenhuolto.

Toteutus ja arviointi: Luennot, ryhmätyöt, harjoitustehtävät, tentti.
Oppimateriaali: Jaetut monisteet ja esitteet. Kirjallisuus: Kun haluat vaikuttaa elinympäristösi suunnitteluun (Ympäristöministeriö).
Tiedonhaku internetistä
- www.vyh.fi
- www.kuntaliitto.fi
- www.motiva.fi

Opintojakson nimi: **Jätehuollon perusteet**
Laajuus: **1 ov**

Sisältö: Perehtyminen jätelainsäädäntöön. Tunnistetaan keinot jätteiden synnyn ehkäisyyn. Lajittelu ja kierrätys. Kompostoinnin perusteet. Ongelmajätehuollon merkitys ympäristönsuojelussa. Jätteiden keräily, kuljetus ja käsittely.

Toteutus ja arviointi: Luennot, ryhmätyöt, harjoitustehtävät, tentti

Oppimateriaali: Jaetut monisteet, esitteet (mm. Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy)
Tiedonhaku internetistä esim.
- www.phj.fi, www.vyh.fi

Opintojakson nimi: **Maastosuunnittelu**
Laajuus: **2 ov**

Sisältö: Erilaisten karttojen lukeminen ja niiden käyttö työkaluna. Kompassin, kartan ja GPS:n käyttö maastossa ja vesillä liikuttaessa, sekä erilaisia suunnitelmia tehdessä. Jokamiehenoikeudet ja velvollisuudet luonnossa liikuttaessa.

Toteutus ja arviointi: Harjoitustehtävät luokassa ja maastossa, näyttö ekologia ja lajituntemuksen näytön yhteydessä. Näyttö arvioidaan opettajan ja opiskelijan toimesta arviointi keskustelussa, arvosanasta päättää opettaja käydyn arviointikeskustelun pohjalta.

Oppimateriaali: Genimap:n karttaopas, oppitunneilla jaettava materiaali.

Opintojakson nimi: **Kone- ja laitetekniikka**

Laajuus: **2 ov**

Sisältö: Luontoalan työtehtävissä keskeisimpien koneiden ja laitteiden (moottorisaha, traktori lisälaitteineen, mönkijä, moottorikelkka) turvallinen käyttö ja huolto. Moottorisahan turvallinen käyttö metsätöissä (puun kaato, karsinta ja valmistelu jatkokuljetukseen). Maastoliikennelaki edellä mainituilta osin.

Toteutus ja arviointi:

Oppimateriaali:

Opintojakson nimi: **Työturvallisuus / ensiapu**

Laajuus: **1 ov**

Sisältö: Kurssin sisältö vastaa EA1:n sisältöä. Elvyttäminen, ensiapu sairaskohdauksissa, suurten verenvuotojen tyrehtyttäminen. Lisäksi mm. hälytyksen suorittaminen ja potilaan kuljettaminen tilapäisvälinein.

Toteutus ja arviointi: Luennot ja harjoitustehtävät. Arviointi hyväksytyt – hylätty osallistumisen mukaan.

Oppimateriaali: Kurssilla jaettava materiaali.

Tavoitteet, kiitettävä taso (K 5):

Opiskelija tuntee hyvin ekologian peruskäsitteet ja ymmärtää niiden merkityksen. Hän ymmärtää erilaisten ekologisten vuorovaikutussuhteiden toiminnan aina yksilötasolta ekosysteemitasolle. Hän tuntee tärkeimpien suomalaisten ekosysteemien toimintaperiaatteet ja tunnistaa myös maastossa eri metsä- ja suotyypit.

Opiskelija tunnistaa yleisimmät kasvi- ja eläinlajit sekä kuvista että maastossa. Hän osaa käyttää määrityskaavoja ja lajikirjallisuutta apuna lajitunnistuksessa. Opiskelija tuntee myös kasvukartoituksen periaatteet. Hän tuntee hyvin lähialueen kasvillisuuden ja linnuston sekä lajistolliset erityispiirteet.

Opiskelija tuntee merkittävimmät suomenlaajuiset ympäristöongelmat, ymmärtää niiden seuraukset eri tasoilla ja löytää ratkaisukeinoja. Opiskelija osaa etsiä tietoa ja oma-aloitteisesti seurata Suomen ympäristön tilaa. Opiskelija osaa hyödyntää tietoa ja tiedostaa vaikutusmahdollisuudet ympäristöongelmien ehkäisemiseksi oman alansa työssä.

Opiskelija tuntee vakavimmat maailmanlaajuiset ympäristöongelmat, ymmärtää niiden seuraukset eri tasoilla ja löytää ratkaisukeinoja. Opiskelija ymmärtää oman toiminnan vaikutukset maailmanlaajuisesti, omaa ympäristöystävällisen ja luontoa kunnioittavan suhtautumisen, sekä seuraa ja soveltaa ympäristötietoa omalla alallaan.

Opiskelija tuntee ympäristöoikeuden osa-alueen, ympäristöhallinnon rakenteen, viranomaiset ja niiden tehtävät sekä valtakunnallisesti että paikallisesti. Opiskelija osaa itsenäisesti hakeutua ja neuvoa oikean viranomaisen puoleen erilaisissa ympäristöasioissa. Opiskelija osaa soveltaa alakohtaisia ympäristölakeja käytännön työssä.

Opiskelija hallitsee itsenäisesti hoidettuna, oman työyhteisönsä ja kiinteistöjen jätehuollon noudattaen kunnallisia jätehuoltomääräyksiä sekä osaa toiminnassaan ottaa huomioon kaavoituksen vaikutus yhdyskuntarakentamiseen ja sen ympäristövaikutuksiin.

Opiskelija osaa lukea erilaisia karttoja ja tulkita pinnanmuotoja. Osaa kulkea turvallisesti maastossa karttaa ja kompassia hyväksi käyttäen. Hän osaa tehdä tarvittavat korjaukset kartan, maaston ja kompassin välillä (Nek, Nak, ja Kok) ja ymmärtää mistä korjaustarve johtuu. Osaa lukea kartasta koordinaatit. Ymmärtää GPS-paikantimen toimintaperiaatteen ja osaa sen käytön. Tuntee jokamiehenoikeudet ja velvollisuudet.

Opiskelijan on osattava käyttää työssään tarvitsemiaan peruskoneita ja laitteita sekä osattava käyttää koneita myös ympäristövastuullisesti. Opiskelijan on myös osattava suojautua oman alansa ja työympäristönsä vaaroilta sekä terveyshaitoilta. Opiskelijan on osattava ylläpitää fyysistä ja henkistä työ- ja toimintakykyä niin omassa työskentelyssään kuin asiakaspalvelutilanteissakin. Hänen on osattava antaa perusensiapua ja hänen on osattava toimia oikein hätätilanteissa.

Tavoitteet, hyvä taso (H 3):

Opiskelija ekologian peruskäsitteet ja ymmärtää niiden merkityksen. Hän tuntee tärkeimpien suomalaisten ekosysteemien toimintaperiaatteet ja tunnistaa myös maastossa eri metsä- ja suotyypit.

Opiskelija tunnistaa yleisimmät kasvi- ja eläinlajit. Hän osaa käyttää kirjallisuutta apuna lajitunnistuksessa. Opiskelija tuntee myös lähialueen lajistolliset erityispiirteet.

Opiskelija osaa lukea erilaisia karttoja ja tulkita pinnanmuotoja. Osaa kulkea turvallisesti maastossa karttaa ja kompassia hyväksi käyttäen. Osaa lukea kartasta koordinaatit. Ymmärtää GPS-paikantimen toimintaperiaatteen ja osaa sen peruskäytön. Tuntee jokamiehenoikeudet ja velvollisuudet.

Opiskelija tuntee merkittävimmät paikalliset, valtakunnalliset ja maailmanlaajuiset ympäristöongelmat. Opiskelija osaa käyttäytyä ympäristöystävällisesti ja osaa seurata ympäristöviestintää tiedotusvälineistä. Opiskelija osaa ohjatusti hakeutua ja neuvoa ympäristölainsäädännöllisissä tehtävissä.

Opiskelija hallitsee yleisesti työyhteisönsä ja kiinteistöjen jätehuollon noudattaen kunnallisia jätehuoltomääräyksiä sekä osaa huomioida kaavoituksen perusperiaatteet ja sen mukana huomioitavat ympäristövaikutuksiin

Opiskelijan on osattava käyttää työssään tarvitsemiaan peruskoneita ja laitteita sekä osattava käyttää koneita myös ympäristövastuullisesti. Opiskelijan on myös osattava suojautua oman alansa ja työympäristönsä vaaroilta sekä terveyshaitoilta. Opiskelijan on osattava ylläpitää fyysistä

ja henkistä työ- ja toimintakykyä niin omassa työskentelyssään kuin asiakaspalvelutilanteissakin. Hänen on osattava antaa perusensiapua ja hänen on osattava toimia oikein hätätilanteissa.

Tavoitteet, tyydyttävä taso (T 1):

Opiskelija osaa ekologiset peruskäsitteet ja tunnistaa alueellisesti tärkeimpiä kasvi- ja eläinlajeja sekä ekosysteemejä. Hän osaa toimia luonnonsuojelu- ja metsälainsäädännön mukaisesti sekä toimii myös jokamiehenoikeudet ja –velvollisuudet huomioon ottaen. Opiskelija osaa käyttää karttaa ja tavallisimpia paikannuslaitteita ja tietää kaavoituksen perusmerkityksen yhdyskuntasuunnittelussa. Hän osaa liikkua maastossa turvallisesti ja ohjatusti hoitaa pienen yksikön jätehuoltoa. Opiskelija osaa toimia ympäristölainsäädännön sekä työsuojelumääräysten mukaisesti. Hän hallitsee perusensiavun antamisen.

5.2.2 Koulutusohjelmittain eriytyvät ammatilliset opinnot, 70 ov

Opintokokonaisuus:	LUONTOYRITTÄMINEN 20 ov
Opintojakson nimi:	Luontoyrittämisen osa-alueet
Laajuus:	9 ov
Sisältö:	Perehtyminen yhteen tai useampaan luontoyrittämisen osa-alueeseen (1. luontomatkailu, 2. keruutuotteet, 3. kalastus ja metsästyksen elinkeinona, 4. luonnontuotteiden jatkojalostaminen, 5. muut luontopalvelut).
Toteutus ja arviointi:	Opintojakso toteutetaan pääosin työssäoppimalla ja arvioidaan työssäoppimisen periaatteiden mukaisesti.
Oppimateriaali:	Koulussa ja työssäoppimispaikalla jaettu materiaali.
Opintojakson nimi:	Yritystoiminnan perusteet
Laajuus:	2 ov
Sisältö:	Yritys talousyksikkönä osana kansantaloutta. Yrittäminen tulonhankkimistoimintana ja elinkeinona. Yrittäjältä vaadittavat ominaisuudet. Yrittäjäksi ryhtyminen. Yrityksen sidosryhmät. Yritystoiminnan suunnittelu (toiminta-ajatus, liikeidea ja liiketoimintasuunnitelma). Liikeidean kehittäminen oman alan yritys ympäristöön. Yritysmuodot, niiden keskeiset erot ja soveltuvuudet eri tyyppisiin liikeideoihin ja tilanteisiin. Yrityksen perustamisprosessi asiakastarpeen tunnistamisesta yritystoiminnan aloittamiseen. Yritystoiminnan arki ja yrityksen perustoiminnot. Rahoitusmarkkinat ja niiden toiminta. Yritysrahoitus ja sen perusongelmat. Yrityksen rahoituslähteet ja rahoituksen kustannukset. Velkasuhde ja velan vakuudet. Kuluttajansuojalainsäädäntö. Työoikeus ja työsuhde. Kauppa- ja palvelussopimukset. Paikallisten luontoyritysten toimintatapa ja niihin tutustuminen.
Toteutus ja arviointi:	Luennot, vierailut (yritykset ja TE-keskus), ryhmätyöt, harjoitustehtävät ja tentti
Oppimateriaali:	Jaetut monisteet, kirjallisuus (esim. Yrityksen perustajan opas ja Raatikainen, L. 2006 Liikeideasta liikkeelle. Oy Edita Ab, Helsinki) sekä internet (esim. www.ytj.fi , www.luontoyrittaja.net , www.edilex.fi ja www.finlex.fi) soveltuvien osin.

Opintojakson nimi: Laajuus:	Markkinointi 6 ov
Sisältö:	Markkinoinnin toimintaympäristö. Markkinoinnin keskeiset tehtävät ja tavoitteet. Nykyaikainen ja tarvelähtöinen markkinointiajattelu. Markkinoiden segmentointi ja kohderyhmäajattelu luontoalalla. Mielikuvamarkkinointi. Markkinoinnin kilpailukeinot (tuote, hinta, saatavuus, markkinointiviestintä, asiakaspalvelu, henkilöstö, suhdeverkostot) ja kilpailuedun rakentaminen. Tuotteistaminen. Asiakaspalvelu- ja neuvontatilanteissa toimiminen.
Toteutus ja arviointi:	Luennot, ryhmätyöt, harjoitustehtävät, yritysvierailut (luontoalan pienyrittäjä, matkailuyrittäjä) ja tentti sekä työssäoppiminen
Oppimateriaali:	Jaetut monisteet, kirjallisuus (esim. Lahtinen, J. & Isoviita, A. 2001 (tai uudempi). Asiakaspalvelun ja markkinoinnin perusteet. Avaintulos Oy, Jyväskylä.) sekä internet soveltuvin osin.
Opintojakson nimi: Laajuus:	Laskentatoimi 2 ov
Sisältö:	Liikekirjanpito ja yrityksen tilitoimistoyhteistyö. Kirjanpito verotuksen perustana ja elinkeinotoiminnan verottaminen. Laskentatoimi yrittäjän päätöksenteon tukena. Yrityksen keskeiset taloustavoitteet (kannattavuus, likviditeetti, vakavaraisuus ja tuottavuus) ja niiden mittaaminen sekä yrityksen talouden ohjaus. Budjetointi yrityksen talousohjauksen välineenä. Katetuottolaskenta yrityksen tulossuunnittelun perusmenetelmänä. Kustannuslaskenta ja tuotteiden/palvelusten hinnoittelu. Investoinnit osana yritystoimintaa ja investointien kannattavuus.
Toteutus ja arviointi:	Luennot, ryhmätyöt, harjoitustehtävät, yritysvierailu (tilitoimisto) ja tentti
Oppimateriaali:	Jaetut monisteet, kirjallisuus (esim. Tomperi, S. 2005. Käytännön kirjanpito. Edita Oyj, Helsinki. (soveltuvin osin), Tomperi, S. 2005 Yrityksen taloushallinto 3 Edita Oyj, Helsinki) sekä internet (esim. www.vero.fi) soveltuvin osin.
Opintojakson nimi: Laajuus:	Liiketoimintasuunnitelma 1 ov
Sisältö:	Liiketoimintasuunnitelman laatiminen. Liikeidea, resurssit, tavoitteet, kilpailija- ja asiakasanalyysi, riskit, markkinointi (tuote/palvelu, hinta, saatavuus, viestintä, ym.) , laskelmat (pääoman tarve, rahan tarve ja sen järjestäminen, markkinointibudjetti, tulosbudjetti), kannattavuuden arviointi.
Toteutus ja arviointi:	Liiketoimintasuunnitelma
Oppimateriaali:	Jaettu materiaali ja internet soveltuvin osin. (Oppilas soveltaa työssään kaikkia luontoyrittämisen opintojen sisältöjä).

Tavoitteet, kiitettävä taso (K 5):

Opiskelija tuntee eri luontoyrittämisen osa-alueet ja tunnistaa niiden ominaispiirteet sekä osaa mieltää luonnon tarjoamat mahdollisuudet elinkeinona. Opiskelija tuntee hyvin yhden tai useamman luontoyrittämisen osa-alueen ja selviytyy hyvin kyseisen alan tai alojen työtehtävistä. Hän osaa toimia itsenäisesti valitsemansa alan perustehtävissä ja osaa ohjattuna suorittaa myös vaativampia tehtäviä. Opiskelija osaa toimia annetuissa tehtävissä asiakaslähtöisesti ja osaa arvioida oman asiakaspalvelunsa laatua. Hän osaa ottaa työtehtävissään huomioon paikalliset luontoarvot ja edesauttaa toiminnassaan myös niiden säilymistä.

Opiskelija ymmärtää yrittäjyyden merkityksen luonnonvara-alalla. Opiskelija pystyy itsenäisesti laatimaan alan toteuttamiskelpoisen liiketoimintasuunnitelman ja arvioimaan liikeidean toimivuutta ja kannattavuutta. Hän omaa valmiudet perustaa itsenäisesti yritys ja tietää ongelmatilanteissa, mistä saa tarvittaessa apua.

Opiskelija hallitsee nykyaikaisen markkinointiajattelun yrityksen liiketoimintaa ohjaavana voimana. Opiskelija ymmärtää alan keskeisen terminologian ja pystyy itsenäiseen tiedonhakuun markkinoinnin kirjallisuudesta ja tietoverkoista. Opiskelija tietää segmentoinnin merkityksen. Hän tuntee markkinoinnin kilpailukeinot ja osaa rakentaa luontoalan pienyritykselle soveltuvan kokonaisvaltaisen markkinointisuunnitelman.

Opiskelija tuntee keskeisen luontoalan yrittämiseen liittyvän lainsäädännön (mm. työoikeus, kauppalait, kuluttajansuojalainsäädäntö). Opiskelija pystyy lisäksi itsenäisesti hankkimaan lisätietoa yrittäjän oikeuteen liittyvistä ongelmista.

Opiskelija ymmärtää kirjanpidon tarkoituksen ja tietää kirjanpidon tärkeimmät tehtävät. Opiskelija osaa suorittaa tilikauden kirjanpidon perusvaiheineen kahdenkertaista kirjanpitoa hyväksikäyttäen arvonalisävero huomioiden. Hän tuntee elinkeinotoiminnan verottamisen keskeiset periaatteet. Opiskelija ymmärtää kannattavan yritystoiminnan merkityksen ja tuntee kannattavuuden osatekijät. Opiskelija tietää keskeisimmät taloutta kuvaavat tunnusluvut ja osaa niiden pohjalta tulkita yrityksen taloudellista tilannetta. Hän hallitsee katetuottolaskennan perusteet. Opiskelija ymmärtää budjetoinnin merkityksen liiketoiminnan suunnittelussa.

Opiskelija hallitsee yritysrahoitukseen liittyvän keskeisen terminologian. Hän tuntee yrityksen erilaiset rahoitusvaihtoehdot. Opiskelija osaa laskea rahoituksen kustannuksia ja pystyy vertailemaan erilaisten rahoitusvaihtoehtojen paremmuutta. Opiskelija ymmärtää velkasuhteen merkityksen ja hallitsee vakuusmuodot.

Tavoitteet, hyvä taso (H 3):

Opiskelija tuntee eri luontoyrittämisen osa-alueet ja tunnistaa niiden ominaispiirteitä. Hän tuntee hyvin yhden luontoyrittämisen osa-alueen ja selviytyy kohtuullisen hyvin kyseisen alan työtehtävistä. Opiskelija osaa toimia annetuissa tehtävissä asiakaslähtöisesti. Hän osaa ottaa työtehtävissään huomioon myös paikalliset luontoarvot ja vaalia niitä.

Opiskelija tietää yrittämisen erot verrattuna palkkatyöhön ja tuntee yritystoimintaan vaadittavat resurssit. Opiskelija tietää perusasiat yrityksen perustamisesta ja osaa tarvittaessa hakea neuvontaa.

Opiskelija ymmärtää markkinoinnin merkityksen liiketoiminnassa. Hän tuntee markkinoinnin kilpailukeinot sekä ymmärtää niiden pohjalta aikaansaadun kilpailuedun merkityksen. Opiskelija osaa ohjattuna laatia alan toteuttamiskelpoisen liiketoimintasuunnitelman ja arvioida sitä.

Opiskelija ymmärtää keskeisen luontoalan yrittämiseen liittyvän lainsäädännön merkityksen. Opiskelija pystyy hankkimaan lisätietoa yrittäjän oikeuteen liittyvistä ongelmista.

Opiskelija ymmärtää, mitä kirjanpito tarkoittaa ja tietää kirjanpidon tehtävät ja merkityksen. Opiskelija tietää tilikauden kirjanpidon vaiheet ja osaa tehdä kirjauksia. Opiskelija tietää elinkeinotoiminnan verottamisen tärkeimmät perusasiat. Opiskelija ymmärtää kannattavan yritystoiminnan merkityksen ja tuntee kannattavuuteen vaikuttavia tekijöitä. Hän osaa katetuottolaskennan perusteet. Opiskelija ymmärtää budjetoinnin merkityksen toiminnan suunnittelussa.

Opiskelija tuntee tärkeimmät yritysrahoitukseen liittyvät termit. Hän tietää yrityksen keskeisimmät rahoitusvaihtoehdot. Opiskelija pystyy laskemaan rahoituksen kustannuksia ja ymmärtää koron merkityksen. Opiskelija tietää velkasuhteen merkityksen.

Tavoitteet, tyydyttävä taso (T 1):

Opiskelija tuntee eri luontoyrittämisen osa-alueet. Hän selviytyy ainakin yhden osa-alueen työtehtävistä. Opiskelija osaa toimia annetuissa tehtävissä asiakaslähtöisesti. Hän osaa ottaa työtehtävissään huomioon myös paikalliset luontoarvot.

Opiskelija tietää yrittämisen erot verrattuna palkkatyöhön. Hän tuntee yrityksen perustamiseen liittyvät keskeisimmät asiat ja osaa hakea neuvontaa yrityksen perustamiseen liittyvistä asioista.

Opiskelija ymmärtää markkinoinnin merkityksen liiketoiminnassa. Hän tuntee markkinoinnin kilpailukeinot ja osaa ohjattuna laatia alan toteuttamiskelpoisen liiketoimintasuunnitelman.

Opiskelija tietää tärkeimmästä luontoalan yrittämiseen liittyvästä lainsäädännöstä. Opiskelija pystyy hankkimaan lisätietoa yrittäjän oikeuteen liittyvistä ongelmista

Opiskelija ymmärtää, mitä kirjanpito tarkoittaa ja tietää kirjanpidon tehtävät ja merkityksen. Opiskelija osaa ohjatusti tehdä kirjauksia. Opiskelija osaa hakea tietoa elinkeinotoiminnan verotuksesta. Opiskelija osaa katetuottolaskennan perusteet ja tuntee kannattavuuteen vaikuttavia tekijöitä. Opiskelija tietää budjetoinnin merkityksen.

Opiskelija tietää yrityksen keskeisimmät rahoitusvaihtoehdot. Opiskelija pystyy ohjatusti laskemaan rahoituksen kustannuksia. Opiskelija tietää velkasuhteen merkityksen.

Opintokokonaisuus:	LUONTO-OPASTUS JA LUONTOMATKAILU 20 ov
Opintojakson nimi: Laajuus:	Ryhmien opastaminen 10 ov
Sisältö:	Erilaisten ryhmien (esim. lapset, nuoret, aikuiset, sekaryhmät, erityisryhmät) ohjaus- ja opastustehtävissä toimiminen, sekä asiakastilaisuuksien suunnittelu ja järjestely.
Toteutus ja arviointi:	Opintojakso toteutetaan pääosin työssäoppimalla ja arvioidaan työssäoppimisen periaatteiden mukaisesti.
Oppimateriaali:	Koulussa ja työssäoppimispaikalla jaettu materiaali
Opintojakson nimi: Laajuus:	Luontomatkailun osa-alueet 5 ov
Sisältö:	Metsästys- kalastus-, maatala-, elämys- ja muu luontomatkailu. Luontomatkailun eri osa-alueisiin ja niiden erityispiirteisiin tutustuminen. Matkailualan perustiedot, Suomen matkailun suuralueet. Luontomatkailun periaatteet, valmismatkalaki, matkailuorganisaatiot ja verkostoituminen.
Toteutus ja arviointi: Oppimateriaali:	Toteutetaan työssäoppimalla, sekä koulussa. Matkamessut ja Tenti. Työssäoppimispaikalla ja koulussa jaettava materiaali.
Opintojakson nimi: Laajuus:	Ulkoilureittien suunnittelu ja rakentaminen 2 ov
Sisältö:	Reittien suunnittelu kartalla ja maastossa, rakenteiden ja opasteiden valmistus ja huolto.
Toteutus ja arviointi: Oppimateriaali:	Käytännön suunnittelu- ja rakennustyöt. Kurssilla jaettava materiaali.
Opintojakson nimi: Laajuus:	Vesillä liikkuminen 1 ov
Sisältö:	Vesiliikennesäännöt, veneilyturvallisuus ja veneen käsittely.
Toteutus ja arviointi: Oppimateriaali:	Luennot ja veneen käsittely. Jaettu oppimateriaali.
Opintojakson nimi: Laajuus:	Päätötyö 2 ov
Sisältö:	Päätötyö tehdään erillisen ohjeistuksen mukaan
Toteutus ja arviointi: Oppimateriaali:	Tehdään työssäoppimisen yhteydessä

Tavoitteet, kiitettävä taso (K 5):

Opiskelijan on osattava toimia opastus- ja neuvontatehtävissä erilaisten asiakasryhmien tarpeet ja toiveet huomioiden. Hänen on osattava ohjata ryhmää, jolloin hänen on osattava toimia erilaisissa vuorovaikutus- ja ongelmanratkomistaitoja vaativissa tilanteissa. Hänen on osattava suunnitella ja toteuttaa erilaisille ryhmille suunnattuja retkiä ja tapahtumia taloudellisesti, ympäristövastuullisesti ja turvallisesti asiakkaiden fyysisen tason ja sen mahdolliset rajoitteet huomioon ottaen. Hänen on osattava kertoa asiakkaalle alueensa tärkeimmistä kulttuurihistoriallisista ja luontokohteista. Hänen on myös tarvittaessa osattava opastaa ryhmiä vähintään yhdellä vieraalla kielellä.

Tavoitteet, hyvä taso (H 3):

Opiskelijan on osattava toimia opastus- ja neuvontatehtävissä erilaisten asiakasryhmien parissa. Hänen on osattava ohjata ryhmää turvallisesti sekä suunnitella ja toteuttaa erilaisille ryhmille suunnattuja lyhyitä retkiä. Hänen on osattava kertoa asiakkaalle alueensa tärkeimmistä kulttuurihistoriallisista ja luontokohteista.

Tavoitteet, tyydyttävä taso (T 1):

Opiskelijan on osattava suunnitella ja toteuttaa lyhyt luonto-opastus ryhmälle. Hänen on osattava kertoa asiakkaalle alueensa tärkeimmistä luontokohteista. Opiskelijan on osattava liikkua ja retkeillä turvallisesti.

Opintokokonaisuus: ERÄRETKIEN OPASTUS 10 ov

Opintojakson nimi: Eräopastuksen perusteet
Laajuus: 2 ov

Sisältö: Opiskelijan on osattava suunnitella useita päiviä kestävä erävaellus erilaisille asiakasryhmille ympäristöä kunnioittaen ja lakeja sekä asetuksia noudattaen. Osattava suunnitella ruokailut, sekä laatia vaellukselle turvallisuussuunnitelma. Hänen on osattava valita, huoltaa ja korjata tarkoituksenmukaiset varusteet eri vuodenaikoina tapahtuville vaelluksille. Oppaan ominaisuudet ja luonto-oppaana toimiminen. Ryhmän hallitseminen ja vuorovaikutustaidot, sekä esiintymistaito.

Toteutus ja arviointi: Luennot, harjoitustehtävät, tutustuminen retkeilytarvikemyymälään, varuste-esittely ja tentti.

Oppimateriaali: Luennoilla jaettava materiaali sekä varuste-esitteet.

Opintojakson nimi: Erätaidot
Laajuus: 2 ov

Sisältö: Opiskelijan on selviydyttävä omatoimisesti vaelluksella vastaan tulevista ongelmatilanteista esimerkiksi ylittää vesistö turvallisesti, valmistaa käytösesineitä käytettävissä olevista materiaaleista, pelastaa ja pelastautua avannosta. Hänen tulee osata toimia maastossa hätätilanteissa ja rakentaa hätäsuoja asiakkaille tilapäisvälinein eri vuodenaikoina.

Toteutus ja arviointi: Luennot, maastoharjoitukset ja käytännönkoe.
Oppimateriaali: Oppitunneilla jaettava materiaali.

Opintojakson nimi: Erävaelluksen ohjaaminen
Laajuus: 6 ov

Sisältö: Opiskelijan on osattava toimia eräretkeilyn perusopastustehtävissä maastossa, jolloin hänen on selviydyttävä useita päiviä kestävästä erävaelluksesta maastossa itsenäisesti eri vuodenaikoina. Osattava opastaa ja ohjata asiakkaita retkeilyvarusteiden turvallisessa käytössä.

Toteutus ja arviointi: Toteutetaan pääosin maastoharjoituksilla eri vuoden aikoina, lisäksi luennoin. Arvioidaan ammattiosaamisen näytöllä ja jatkuvalla arvioinnilla. Näyttö arvioidaan opettajan työelämän edustajan ja opiskelijan toimesta arviointi keskustelussa, arvosanasta päättää opettaja ja työelämän edustaja käydyn arviointikeskustelun pohjalta.

Oppimateriaali: Oppitunneilla ja luennoilla jaettava materiaali.

Tavoitteet, kiitettävä taso (K 5):

Opiskelijan on osattava

Suunnitella useita päiviä kestävä toteuttamiskelpoinen erävaellus erilaisille asiakasryhmille eri vuodenaikoihin, ruokailuineen ja laatia vaellukselle turvallisuus-suunnitelma. Valita ja huoltaa asianmukaiset varusteet vaelluksille eri vuodenaikoina, sekä opettaa niiden turvallinen käyttö asiakkaille. Toimia vaelluksella oppaana ja järjestää asiakkaille ilta- / tauko-ohjelmaa tilapäisvälinein Selviytyä maastossa useita päiviä, sekä selvittää vastaan tulevista ongelmatilanteista itsenäisesti.

Tavoitteet, hyvä taso (H 3):

Opiskelijan on osattava

Suunnitella useita päiviä kestävä mielekäs ja toteutuskelpoinen vaellus ruokailuineen eri vuodenaikoihin. Valita tarkoituksenmukaiset varusteet ja opettaa asiakkaille niiden turvallinen käyttö. Toimia vaelluksella oppaana ja selviytyä useita päiviä maastossa itsenäisesti, sekä selviytyä vastaan tulevista ongelmatilanteista.

Tavoitteet, tyydyttävä taso (T 1):

Opiskelijan on osattava

Toimia tavallisimmissa ongelmatilanteissa maastossa esim. eksyminen, vesistönylitys. Valita asianmukaiset varusteet vaelluksille eri vuodenaikoina. Suunnitella ohjatusti kartalla mielekäs ja toteutuskelpoinen vaellusreitti. Liikkua maastossa ympäristövastuullisesti ja turvallisesti. Ottaa huomioon toiset luonnossa liikkujat ja toimia maastossa apuoppaana.

Opintokokonaisuus: LUONTO-OPASTUKSEN ERITYISOSAAMINEN 10 ov

Opintojakson nimi: Luontomatkailun erityisosaaminen
Laajuus: 4 ov

Sisältö:	Erä- ja luontomatkailuun keskeisesti liittyvien erityisalojen (esim. melonta, köysitoiminta / kiipeily, maastopyöräily, ratsastus, retkiluistelu) perustaitojen harjoittelu ja käyttäminen erä- ja luontomatkailu toiminnassa. Jatkokouluttautumismahdollisuudet, sekä lajiliittojen ja organisaatioiden tuntemus ko. aloilta.
Toteutus ja arviointi:	Luennot, maastoharjoitukset ja etätehtävät, sekä työssäoppimalla. Arvioidaan työssäoppimisen periaatteiden mukaisesti, sekä tentti.
Oppimateriaali:	Luennoilla sekä työssäoppimispaikoilla jaettava materiaali ja esim. www.climbing.fi , www.kanoottiliitto.fi .
Opintojakson nimi:	Elämyspedagogiikka
Laajuus:	1 ov
Sisältö:	Elämyspedagogiset taidot ryhmän ohjauksen ja luontomatkailun tukena. Erilaisia ryhmä ja luottamus harjoituksia.
Toteutus ja arviointi:	Luennot ja maastokurssi.
Oppimateriaali:	Luennoilla jaettava materiaali.
Opintojakson nimi:	Ohjelmapalveluiden turvallisuus
Laajuus:	1 ov
Sisältö:	Viranomaisten turvallisuusohjeet ja niiden käyttö työkaluna. Riskien hallinta luontomatkailussa: riskianalyysin laadinta. Turvallisuusjohtaminen ohjelmapalvelu yrityksessä: turvallisuussuunnitelma ja sen rakenne.
Toteutus ja arviointi:	Luennot ja harjoitustehtävät. Arvioitava etätehtävä.
Oppimateriaali:	Luennoilla jaettava materiaali.
Opintojakson nimi:	Erityistaitojen hyödyntäminen opastuksessa
Laajuus:	4 ov
Sisältö:	Omien erityistaitojen (esim. lintu- tai kasvituntemus, luontovalokuvaus, melonta, kiipeily, eräretkeily, maastopyöräily, ratsastus) hyödyntäminen luontomatkailun tai ympäristökasvatuksen osa-alueella. Luontoretken tai -tapahtuman suunnittelu erityistaitojaan hyväksi käyttäen, sekä soveltaminen erilaisille asiakasryhmille esim. leirikouluissa, työkykyä ylläpitävässä toiminnassa tai työyhteisökoulutuksessa.
Toteutus ja arviointi:	Luontoretken- tai tapahtuman ohjattu suunnittelu ja toteuttaminen, sekä työssäoppimalla. Arvioidaan työssäoppimisen periaatteiden mukaisesti, sekä luontoretken tai -tapahtuman osalta käytännön työstä ja loppuraportista.
Oppimateriaali:	Työssäoppimispaikoilla jaettu sekä itse hankittu materiaali.

Tavoitteet, kiitettävä taso (K 5):

Opiskelija on avoin ja kiinnostunut oppimaan erityisosaamiseen liittyviä lajitaitoja, sekä tietää lajiliittojen jatkokoulutusmahdollisuudet ja ymmärtää ko. alojen turvallisuuslähtöisten ohjaajakoulutusten tarpeellisuuden. Opiskelija osaa tuottaa itsenäisesti oman erikoisosaamisen alalta kustannustehokkaan ja toteuttamiskelpoisen luontoretken tai -tapahtuman erilaisten asiakasryhmien vaatimukset huomioon ottaen.

Tavoitteet, hyvä taso (H 3):

Tavoitteet, tyydyttävä taso (T 1):

Opiskelijan osaa oman erikoisosaamisen alalta ohjattuna toteuttaa luontoretken tai -tapahtuman ryhmälle.

Opintokokonaisuus: **LUONNONTUOTTEIDEN TUOTTEISTAMINEN ELINTARVIKKEIKSI**
10 ov

Opintojakson nimi: **Luonnontuotteiden valmistus**
Laajuus: **4 ov**

Sisältö: Riistan tuntemus, käsittely ja riistan valmistus luonnossa. Kalan käsittely, valmistus luonnossa. Hyvät valmistustavat. Sienien ja marjojen keräily ja valmistus luonnossa. Sienituntemuksen lisääminen. Hygieeninen toiminta luontoruokailussa.

Toteutus ja arviointi:

Riistan käsittelyn teoriaa ja käytäntöä luonnossa. Tunnistetaan eri riistaeläimiä. Ruoan valmistusta luonnossa. Arvioidaan näytöllä. Kalankäsittelyn taidot ja ruoan valmistus luonnossa. Tunnistetaan tavallisimmat ruokakalat ja niiden käyttö. Lyhyen teoriajakson jälkeen käytännön suoritus luonnossa. Osaaminen arvioidaan näytöllä. Sienien tunnistus, keräys ja ruoaksi valmistaminen luonnossa. Tunnistettava kauppasienet. Osaaminen voidaan arvioida näytöllä.

Oppimateriaali: Sienikirjat, Riistan käsittelyoppaat, keittokirjat ja monisteet

Opintojakson nimi: **Hygieniapassi**
Laajuus: **1 ov**

Sisältö: Opiskelija tietää elintarvikelainsäädännön perusteet, omavalvonnan perusteet ja hänellä on hygieniaosaamiseen vaadittavat tiedot

Toteutus ja arviointi: Luennot, oikeustapaukset, työharjoitukset. Arvioidaan hygieniaosaamistestillä.

Oppimateriaali: Monisteet, verkkomateriaali ja internet

Opintojakson nimi: **Maastoruokakurssi**
Laajuus: **1 ov**

Sisältö: Asiakas ruokailun järjestäminen maastossa (valmistaminen, tarjoilu jne)

Toteutus ja arviointi: Luennot ja käytännön harjoitukset. Arvioidaan jatkuvana arviointina.

Oppimateriaali: Kurssilla jaettava materiaali ja maastoruokailu ja ohjelmapalvelut – kirja.

Opintojakson nimi: **Tuotteiden laatu ja omavalvontasuunnitelma**
Laajuus: **4 ov**

Sisältö: Laatuajattelun perusteet, mitä laatu on? Laaduntarkkailu pienyrityksissä. Elinkaariajattelu tuotteissa. Omavalvontasuunnitelman laadinta luontoruokailuun ja luonnontuotteiden tuotteistamiseen.

Toteutus ja arviointi: Luennot, oppimistyöt, ryhmätyöt ja työssäoppiminen. Omavalvontasuunnitelman testausta luonnossa. Teoriaa laatuajattelusta. Ryhmätyönä laatu ja omavalvontasuunnitelma luontoruokailuun. Tuotteistamisen laatuongelmien ratkaisut.

Oppimateriaali: Luentomateriaali, internet ja kirjallisuus.

Tavoitteet, kiitettävä taso (K 5):

Opiskelija osaa itsenäisesti tuottaa riista-, kala- tai marja/sieniruokia luonnossa. Hän pystyy noudattamaan elinkaariajattelua tuotteiden valmistamisessa. Hän osaa hyödyntää omavalvontaa laatuajattelussa. Opiskelija tuntee tärkeimmät riista-, kala- ja sienilajit sekä marjat Suomen luonnossa. Hän tuntee ruoan luontovalmistuksen hygieniariskit ja osaa välttää niitä. Hän tietää alan kustannusrakenteen. Markkinoinnin väylät tuntien opiskelija osaa markkinoida tuotteet kannattavasti.

Tavoitteet, hyvä taso (H 3):

Opiskelija osaa neuvottuna tuottaa riista-, kala- tai marja/sieniruokia luonnossa. Hän ymmärtää mitä on elinkaariajattelu tuotteiden valmistamisessa. Hän osaa hyödyntää omavalvontaa laatuajattelussa. Opiskelija tuntee tärkeimmät riista-, kala- ja sienilajit sekä marjat Suomen luonnossa. Hän tuntee ruoan luontovalmistuksen hygieniariskit ja osaa välttää niitä. Hän tietää alan

kustannusrakenteen. Markkinoinnin väylät tuntien opiskelija osaa markkinoida tuotteet.

Tavoitteet, tyydyttävä taso (T 1):

Opiskelija osaa neuvottuna tuottaa riista-, kala- tai marja/sieniruokia luonnossa. Hän ymmärtää mitä on elinkaariajattelu tuotteiden valmistamisessa. Hän tietää omavalvonnan perusteet laatuajattelussa. Opiskelija tuntee tärkeimmät riista-, kala- ja sienilajit sekä marjat Suomen luonnossa. Hän tuntee ruoan luontovalmistuksen hygieniariskit ja neuvottuna osaa välttää niitä. Hän tietää alan kustannusrakenteen. Opiskelija tietää markkinoinnin perusteet.

5.3 Vapaasti valittavat opinnot 10 ov

Vapaasti valittavista opinnoista 6 opintoviikkoa suoritetaan työssäoppimalla.

6. MUUT OPINTOJEN SUORITTAMISEEN LIITTYVÄT ASIAT

6.1. Opinto- ohjaus (väh. 1.5 ov)

6.2 Opinnäytetyö (2 ov)

Opinnäytetyö-opintojakso sisältyy luonto-opastus ja luontomatkailu opintokokonaisuuteen. Opinnäytetyö tehdään mahdollisuuksien mukaan työssäoppimisen yhteydessä.

8. TODISTUKSET (päättötodistus, näyttötodistus, tutkintotodistus, todistus suoritetusta opinnoista, erotodistus, kansainväliseen käyttöön tarkoitettu tutkintotodistuksen liite).

LUONTO- JA YMPÄRISTÖALAN PERUSTUTKINTO 120 ov
LUONTOALAN KOULUTUSOHJELMA
LUONTOYRITTÄJÄ

LUONTOYRITTÄJÄN LUKUSUUNNITELMA 2006

Kurssi	1. vuosi	2. vuosi	3. vuosi
1.1.1.1 YHTEISET OPINNOT (16 ov)	2	1	1
- Äidinkieli 4		1	
- Ruotsi 1	1		1
- Englanti 2	1	1	1, integr.
- Matematiikka 3		1	1
- Fysiikka, kemia 2			1
- Yhteiskunta ja työelämä tieto 1	1		1
- Liikunta ja terveystieto 2			1
- Taide ja kulttuuri 1			
Valinnaiset opinnot (4 ov)	1	1	
- Tieto- ja viestintäteknikka 2		1	1
- Kulttuurien tuntemus 2	(6)	(6)	(8)
LUONTO- JA YMPÄRISTÖALAN OSAAMINEN (20 ov)			
- Ekologia ja lajituntemus 5	3	1+1	
- Ympäristön tila suomessa 3	1	1	1
- Maailmanlaajuiset ympäristökysymykset 2	2		
- Ympäristölainsäädännön perusteet 2		1+1	
- Yhdyskunta ja ympäristö 2		2	
- Jätehuollon perusteet 1	1		
- Maastosuunnittelu 2	1	1	
- Kone- ja laitetekniikka 2	2		
- Työturvallisuus / ensiapu 1 ja 2	1		
	(11)	(8)	(1)
LUONTOYRITTÄMINEN (20 ov)			
- Luontoyrittämisen osa-alueet 9	1+3	2	1+2
Keruutuotteet			
Riistatuotteet			
Puu ja puista saatavat sivutuotteet			
Maaperäainekset			
Vesivarat, lumi, jää			
Kalastus			
Perinnerakentaminen			
Muut luontopalvelut			
- Yritystoiminnan perusteet 2	2		
- Markkinointi 6	1+3	1+1	
Markkinoinnin perusteet			
Asiakaspalvelu ja henkilökohtainen myyntityö			
Palvelujen markkinointi			
Menekinedistäminen			
- Liiketoimintasuunnitelma		1	
- Laskentatoimi 2		2	
Talouden suunnittelu ja valvonta			
Kustannuslaskenta ja kannattavuus			
	(10)	(7)	(3)

LUONTO-OPASTUS JA LUONTOMATKAILU (20 ov)			
- Päättötyö 2			2
- Ryhmien opastaminen 10	2	4	4
Lapset			
Nuoret			
Aikuiset			
Sekaryhmät			
Erityisryhmät			
- Luontomatkailun osa-alueet 5	2	1	2
Maatilamatkailu			
Elämymatkailu			
Metsästysmatkailu			
Kalastusmatkailu			
- Ulkoilureittien suunnittelu ja rakentaminen 2	2		
- Vesillä liikkuminen 1	1		
	(7)	(5)	(8)
ERÄRETKIEN OPASTUS (10 ov)			
- Eräopastuksen perusteet 2	2		
- Erätaidot 2	1	1	
- Erävaelluksen ohjaaminen 6	3	2	1
	(6)	(3)	(1)
LUONTO-OPASTUKSEN ERITYISOSAAMINEN (10 ov)			
- Luontomatkailun erityisosaaminen 4	1	1+2	
- Ohjelmapalveluiden turvallisuus 1	1		
- Elämymopedagogiikka 1		1	
- Erityistaitojen hyödyntäminen opastuksessa 4			4
	(2)	(4)	(4)
LUONNONTUOTTEIDEN TUOTTEISTAMINEN ELINTARVIKKEIKSI (10 ov)			
- Luonnontuotteiden valmistus 4		2	2
Marjat, sienet			
Kalat			
Riista			
- Hygieniapassi 1	1		
- Maastoruokakurssi 1		1	
- Tuotteiden laatu ja omavalvontasuunnitelma 4		1	3
	(1)	(4)	(5)
VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT (10 ov)			
Tutkintoa tukevat opinnot 6			6
Muut vapaasti valittavat opinnot 4			4
	(0)	(0)	(10)
1.1.1.2 TYÖSSÄOPPIMINEN (lihavoituna)	6	11	23
1.1.1.3 Yhteensä opintoviikkoja	40	40	40

2 Työssäoppimisen jaksotus, sisällöt ja näyttöjen sijoittuminen

Yo-pohjainen opiskelija:

Vuosi	Jakso 1	Jakso 2	Jakso 3	Jakso 4	Jakso 5
1.		* 2 ov ASPA	* 8 ov LYOS		4 ov / huhtikuu * 1 ov ASPA * 3 ov RO
2.	8 ov * 4 ov EROH * 2 ov RO * 2 ov LMOS			* 2 ov PÄÄTTÖ * 2 ov EROS * 1 ov TALEKO * 1 ov YMLA * 1 ov ASPA	4 ov / toukokuu * 2 ov RO

Pk-pohjainen opiskelija:

Vuosi	Jakso 1	Jakso 2	Jakso 3	Jakso 4	Jakso 5
1.		* 2 ov ASPA			4 ov / huhtikuu * 1 ov ASPA * 3 ov LYOS
2.				* 2 ov LUOSA * 2 ov EROS * 1 ov TALEKO * 1 ov YMLA * 1 ov ASPA	4 ov / toukokuu * 4 ov RO
3.	6 ov / * vapaasti valittavat	* 1 ov HYGI	* 2 ov LUOSA * 2 ov HYGI * 2 ov PÄÄTTÖ * 2 ov RO		8 ov / * 4 ov EROH * 2 ov RO * 2 ov LMOS

Lyhenteet:

ASPA	= Mark. / asiakaspalvelu (4 ov)	YMLA	= Ympäristölaki (1 ov)
LYOS	= Luontoyrittämisen osa-alueet (8 ov)	PÄÄTTÖ	= Opinnäytetyö (2 ov)
RO	= Ryhmien ohjaaminen (8 ov)	TALEKO	= Talviekologia (1 ov)
LMOS	= Luontomatkailun osa-alueet (2 ov)	HYGI	= Omavalvonta (3 ov)
EROS	= Luontomatkailun erit.osaam. (2 ov)	EROH	= Erityistaitojen hyöd. (4 ov)

Näytöt: (T = järjestetään työssäoppimisen yhteydessä, O = oppilaitoksessa toteutettava)

1. Luonto- ja ympäristöalan osaaminen	20 ov (T)
2. Luonto-opastus ja luontomatkailu 20 ov sekä luontoyrittäminen 20 ov	40 ov (T)
3. Eräretkien opastus 10 ov ja luonto-opastuksen erityisosaaminen 10 ov	20 ov (O)
4. Luonnontuotteiden tuotteistaminen elintarvikkeiksi 10 ov	10 ov (O / T)

MODULOINTI

Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto (luontoyrittäjä pk)

1. vuosi

Luontoalan perustaidot <ul style="list-style-type: none"> o lajituntemus ja ekologia o luontoyrittäminen o eräopastuksen perusteet o kone ja laite o jätehuolto 	Luontoalan perustaidot <ul style="list-style-type: none"> o asiakaspalvelu, to o työ- ja asiakasturvallisuus o ulkoilureittien rakentaminen o hygieniakoulutus o maastosuun. 	Yhteiset opinnot 1.	Luontoyrittäjän perustaidot <ul style="list-style-type: none"> o luontomatkailun perusteet o luontoalan tuotteistaminen o erätaidot o kone ja laite 2 o ympäristöntila 	Luontoyrittäjän perustaidot <ul style="list-style-type: none"> o vesillä liikkuminen o luontomatkailun erityistaidot o luontoyrittäminen
---	--	----------------------------	--	--

2. vuosi

	Luontoalan yrittäminen <ul style="list-style-type: none"> o kalastus o elämyspedagogiikka o markkinointi o kannattavuuslaskenta 	Luontoalan yrittäminen <ul style="list-style-type: none"> o liiketoimintasuunnitelma o kirjanpito ja verotus o maastoruokailu 	Luontoalan syventävät opinnot <ul style="list-style-type: none"> o talviekologia o ympäristölaki o erityisosaaminen o markkinointi 	Luontoalan syventävät opinnot <ul style="list-style-type: none"> o ryhmien ohjaaminen, to o erävaellus o syventävä lajituntemus
Vapaasti valittavat <ul style="list-style-type: none"> o työssäoppiminen 6 ov 	Luonnontuotteet <ul style="list-style-type: none"> o riista ja kala o omavalvonta o vapaasti valittavat, to 	Suuntautuminen työkentällä <ul style="list-style-type: none"> o päättötyö o ryhmien opastaminen o luontoyrittäminen 	Yhteiset opinnot 3.	Luontomatkailun erityisosaaminen <ul style="list-style-type: none"> o erityistaidot o luontomatkailu

 Työssäoppiminen

 Oppilaitosnäyttö

 Työelämänäyttö

LUONTOALAN KOULUTUSOHJELMAN ARVIOINTISUUNNITELMA

Luonto- ja ympäristöalan osaaminen 20 ov	Luontoyrittäminen 20 ov	Luonto-opastus ja luontomatkailu 20 ov	Eräretkien opastus 10 ov	Luonto-opastuksen eritjisosaaminen 10 ov	Luonnontuotteiden tuot. elintarvikkeiksi 10 ov
<p>Näyttö 1</p> <ul style="list-style-type: none"> - lajituntemus ja ekologia - karttataidot ja GPS <p>Kokeet</p> <ul style="list-style-type: none"> - kone ja laite - ympäristö aineet 	<p>Näyttö 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - asiakaspalvelu - luontoyrittäminen - tuotteistaminen <p>Kokeet</p> <ul style="list-style-type: none"> - liiketoimintasuunnitelma - kirjanpito ja verotus <p>Työssäoppiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - luontoyrittäminen - asiakaspalvelu 	<p>Näyttö 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - ryhmän ohjaaminen - työturvallisuus <p>Kokeet</p> <ul style="list-style-type: none"> - vesillä liikkuminen - luontomatkailun perusteet <p>Harjoitukset</p> <ul style="list-style-type: none"> - reittirakentaminen - työturvallisuus - vesillä liikkuminen <p>Työssäoppiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - ryhmän ohjaaminen 	<p>Näyttö 3</p> <ul style="list-style-type: none"> - työturvallisuus - erätaidot - varustetietous - maasto-opastus <p>Harjoitukset</p> <ul style="list-style-type: none"> - erätaidot - erävaelluksen ohjaaminen <p>Muu arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> - jatkuva näyttö 	<p>Näyttö 3</p> <ul style="list-style-type: none"> - omien erityistaitojen hyödyntäminen <p>Harjoitukset</p> <ul style="list-style-type: none"> - elämyspedagogiikka - ohjelmalveluiden turvallisuus <p>Muu arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> - jatkuva näyttö <p>Työssäoppiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - luontomatkailun eritjisosaaminen 	<p>Näyttö 4</p> <ul style="list-style-type: none"> - maastoruokailu - omavalvontasuunnittelu <p>Kokeet</p> <ul style="list-style-type: none"> - hygieniapassi - keruutuotekortit <p>Harjoitukset</p> <ul style="list-style-type: none"> - kalan, riistan ja keruutuotteiden käsittely
Oppilaitosnäyttö		Työelämänäyttö			
Lisäksi kaikkien opintokokonaisuuksien arviointiin vaikuttaa kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen					
Oppimistaidot	Ongelmanratkaisutaidot	Vuorovaikutus ja viestintätaidot	Yhteistyötaidot	Eettiset ja esteettiset taidot	

LUONTO- JA YMPÄRISTÖALAN PERUSTUTKINTO,
Luontoyrittäjä, 120 ov

YHTEISET OPINNOT	20 ov
Pakolliset opintokokonaisuudet	16 ov
Valinnaiset opintokokonaisuudet	4 ov
AMMATILLISET OPINNOT	90 ov
TUTKINNON YHTEISET AMMATILLISET OPINNOT	20 ov
• Luonto- ja ympäristöalan osaaminen	20 ov
• työssäoppimista	2 ov
KOULUTUSOHJELMITTAIN ERIYTYVÄT AMMATILLISET OPINNOT	70 ov
• Luontoyrittäminen	20 ov
• työssäoppimista	11 ov
• Luonto-opastus ja luontomatkailu	20 ov
• työssäoppimista	12 ov
• Eräretkien opastus	10 ov
• Luonto-opastuksen erityisosaaminen	10 ov
• työssäoppimista	6 ov
• Luonnontuotteiden tuotteistaminen	10 ov
• työssäoppimista	3 ov
VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT	10 ov
• työssäoppimista	6 ov

**LUONTO- JA YMPÄRISTÖALAN PERUSTUTKINTO,
Luontoyrittäjä, 120 ov**

**LUONTO- JA YMPÄRISTÖALAN PERUSTUTKINTO, LUONTOYRITTÄJÄ
AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖJEN TOTEUTTAMISSUUNNITELMA**

LUONTO- JA YMPÄRISTÖALAN OSAAMINEN 20 OV	LUONTOYRITTÄMINEN 20 OV	LUONTO-OPASTUS JA LUONTO-MATKAILU 20 OV	ERÄRETKIEN OPASTUS 10 OV	LUONTO-OPASTUKSEN ERITYISOSAAMINEN 10 OV	LUONNONTUOT. ELINTARVIKKEIKSI 10 OV
